

бізнесу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, розвитку підприємництва, створенню нових робочих місць і загальному економічному зростанню в Україні.

Література:

1. Малий ZUS у Польщі для підприємців. Що це таке і хто може скористатися / Я в Польщі – портал мігрантів в Польщі. URL: <https://www.yavp.pl/uk/robota-ta-finansi/malyi-zus-u-polshchi-dlia-pidprijemtsiv-shcho-tse-take-i-khto-mozhe-skorystatysia-21609.html> (дата звернення: 25.10.2024).
2. Звіт щодо інструментів стимулювання зеленої модернізації промислових підприємств в країнах ЄС та в Україні / Livingplanet. URL: https://livingplanet.org.ua/images/2023/04.032020_zvit.pdf (дата звернення: 25.10.2024).

УДК 35.078

Рагуліна Анастасія

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Слободян Тетяна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник – Чебан Юлія

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ ПОЛЬЩІ

У Польщі перший Закон про регулювання публічних закупівель було прийнято у 1994 році. Зазначений нормативний акт обумовив наявність конкурентної та конкурсної основи для відбору виконавців державних замовлень. Цей же нормативний документ передбачав створення єдиного координаційного органу, який здійснював нормативне регулювання, надання роз'яснень, публікацію оголошень, контроль та вирішення спорів. Закон періодично зазнавав змін, оновлювався, доповнювався до вимог ЄС та у 2004 році був адаптованим до відповідних директив ЄС.

Остання редакція закону, прийнята в 2019 році, з 2021 року передбачає впровадження електронної платформи e-Zamówienia. Ця система має забезпечувати ефективну взаємодію замовників і постачальників. Закон регулює закупівлі на суму понад 30 тисяч євро і визначає пороги для міжнародних тендерів: 418 тисяч євро для товарів і послуг та 5,225 мільйона євро для робіт.

Дія закону поширюється на державні установи, організації, які фінансуються з бюджету, та підприємства, що функціонують у спеціалізованих секторах, як-от комунальні послуги, енергетика тощо. У Польщі, як і в Україні, детально описані всі етапи процедур закупівель: оприлюднення тендерної

документації, проведення процедур закупівель, укладання договорів тощо. Для закупівель переважно застосовуються відкриті торги, що складають близько 80% процедур, але також передбачені обмежені тендери, переговори з оголошенням і без нього [1].

Цікаво, що польські замовники мають можливість приймати пропозиції через власні портали, комерційні платформи або спеціалізовані електронні сервіси Агентства державних закупівель. До таких сервісів належать:

- платформа е-ліцитації (спрощений електронний аукціон);
- сервіс е-аукціону;
- Міні-Портал.

Міні-Портал, безкоштовна система для взаємодії замовників і учасників державних закупівель, функціонував до остаточного впровадження єдиної електронної платформи, після чого був закритий [2].

Ще однією особливістю є обов'язковість нецінових критеріїв оцінки, де вага цінового критерію не перевищує 60%. Такий підхід дозволяє більше уваги приділяти якісним характеристикам, на відміну від українського законодавства, де питома вага ціни має бути не нижчою за 70%.

Контроль за публічними закупівлями у Польщі здійснюють кілька органів:

- Агентство публічних замовлень;
- Вища палата контролю Польщі;
- Апеляційна палата оскаржень (орган оскарження);
- Відомство захисту конкуренції та прав споживачів.

Основним контролюючим органом є Агентство публічних замовлень, створене у 1995 році. Воно проводить планові та позапланові перевірки документів, перевірки за зверненнями та аналіз інформації з бюлетеня закупівель. Оперативний контроль і моніторинг закупівель також здійснює Агентство, яке в разі порушень може видавати рекомендації, вимагати скасування процедур чи накладати штрафи [2].

У Польщі особливу увагу приділяють контролю за закупівлями, що фінансуються або співфінансуються за рахунок коштів ЄС. Обов'язковій перевірці підлягають закупівлі: товарів або послуг на суму від 10 млн євро, а робіт – від 20 млн євро.

На відміну від інших контрольних органів, які зазвичай здійснюють перевірки після завершення процедур, оперативний контроль і моніторинг закупівель покладено на Агентство публічних замовлень. Процес перевірки триває від 14 до 30 робочих днів, але, за необхідності, тривалість перевірки може бути збільшено.

За результатами перевірок Агентство може надавати рекомендації щодо усунення порушень, якщо їх можна виправити; рекомендувати скасування процедури закупівлі за наявності порушень, які неможливо усунути; звертатися до Апеляційної палати з вимогою анулювати результати закупівлі; накладати штрафи на замовника.

Вища палата контролю, у свою чергу, переважно перевіряє закупівлі

після укладення договорів, хоча може здійснювати контроль і під час проведення процедур. Її завданням є комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності замовників. Відмінною рисою польської Вищої палати контролю є те, що вона перевіряє використання коштів не лише державного, а й місцевих бюджетів, а також має право законодавчої ініціативи, чого немає в української Рахункової палати.

У структурі Міністерства фінансів Польщі функціонує апарат уповноважених, які здійснюють контроль за використанням державних фінансів, зокрема у сфері публічних закупівель. Ці посадовці займаються розглядом звернень про ймовірні порушення у витрачанні бюджетних коштів, а також встановлюють персональну відповідальність посадових осіб за допущені порушення.

На сьогодні в Польщі працює 70 таких уповноважених. Крім того, у кожному з 16 воєводств функціонують регіональні комісії, які займаються розглядом апеляцій [3, с. 170].

Система контролю публічних закупівель у Польщі вирізняється багаторівневістю, чітким розподілом функцій і активним використанням електронних інструментів. Особливу увагу приділяють моніторингу закупівель, які фінансуються за рахунок коштів ЄС. Польський досвід може слугувати прикладом для вдосконалення системи публічних закупівель в Україні.

Література:

1. Публічні закупівлі Польщі, Угорщини, Чехії та України. Dozorro. URL: <https://dozorro.org/blog/publiczni-zakupivli-polshi-ugorshini-chehiyi-ta-ukrayini> (дата звернення: 01.12.2024)
2. Контроль публічних закупівель. Досвід Польщі для України. Dozorro. URL: <https://dozorro.org/blog/kontrol-publicnih-zakupivel-dosvid-polshi-dlya-ukrayini> (дата звернення: 01.12.2024)
3. Karlin M., Koshkina K. Здійснення публічних закупівель в Польщі: досвід для України. *Economic Journal of Lesia Ukrainka Eastern European National University*. 2019. Т. 4. № 20. С. 166-172.